



OPRACOWAŁA:

Katarzyna Andreyka-Wilk
Szkoła Podstawowa nr 10
im. Jerzego Kukuczki w Mikołowie

Planeta zamknięta w słoiku – jak chronić cuda naszej planety?

POZIOM EDUKACYJNY:	PRZEDMIOT:
szkoła podstawowa, klasy 1-3	edukacja wczesnoszkolna (edukacja przyrodnicza)

TEMAT PRZEWODNI:

Planeta zamknięta w słoiku – jak chronić cuda naszej planety?

CEL LEKCJI:

uświadomienie dzieciom, że natura zanika wskutek działalności człowieka oraz że każdy może ją chronić poprzez świadome działania w swoim otoczeniu.

METODY PRACY/DZIAŁANIA NA LEKCJACH:

Ćwiczenia praktyczne:

- „Mój słoik cudu natury” – wykonanie własnego słoika z rysunkiem lub naturalnym elementem natury, np. las w słoiku z darów natury zbieranych w trakcie zajęć terenowych w najbliższym otoczeniu. Prowadzenie obserwacji słoika, podlewanie, dbanie o jego zawartość.
- „Katalog cudów” – tworzenie klasowego atlasu roślin i zwierząt.
- analiza zagrożeń – co najbardziej szkodzi planecie? (praca z ilustracjami, rozmowa, burza mózgów),

Ćwiczenia terenowe:

- spacer badawczy wokół szkoły – rozpoznawanie gatunków roślin i zwierząt,
- „Mapa cudów” – nanoszenie rozpoznanych podczas spaceru roślin i zwierząt na mapkę terenu,
- akcja sprzątnięcia mikrośrodowiska,
- zbieranie „skarbów” do stworzenia słoików z cudami natury,

Ćwiczenia z zakresu sprawczości zgodne z filozofią zero waste

- tworzenie przedmiotów z recyklingu (doniczki, karmniki, pokaz mody) – dzieci decydują o konkretnym działaniu, samodzielnie gromadzą potrzebne materiały,
- „Słoik dobrych ekologicznych nawyków” – klasowe wyzwanie. W klasie ustawiamy duży, przezroczysty słoik, który będzie pełnił rolę „skarbonki dobrych uczynków dla Ziemi”. Każde dziecko raz w tygodniu wrzuca do słoika kartkę z zapisanym jednym dobrym ekologicznym nawykiem, który udało mu się zastosować w ciągu minionego tygodnia.

Ćwiczenia z wyobraźni:

- „Co by było, gdyby natura zniknęła?” – tworzenie komiksu w grupach,
- Słoik marzeń o planecie – wizja idealnego środowiska. Każdy uczeń tworzy własny słoik, w którym umieszcza marzenia dotyczące przyszłości naszej planety np. pisemne życzenia i postanowienia, symbol np. listek, piórko, korę drzewa, jakieś dary lasu itp. Marzenia dotyczące wyglądu planety w przyszłości np.: „chciałabym, żeby było dużo drzew”; „chcę, żeby zwierzęta nie zniknęły”; „chciałabym, aby wszyscy ludzie szanowali naturę”,
- „Rysunkowa misja ratunkowa” – jak dzieci mogą pomóc planecie? Uczniowie przygotowuje rysunek, który przedstawia ich własny pomysł na uratowanie fragmentu przyrody lub konkretnego elementu planety, np. rysunki przedstawiające ratowanie zwierzęcia zagrożonego wyginięciem, sadzenie drzew lub roślin, oczyszczanie rzeki lub lasu, przywracanie życia w miejscu, gdzie wszystko zniknęło (jak w książce), zamykanie w „słoiku” (symbolicznie) ważnego elementu natury, który chcą ochronić,

Ćwiczenia z lokalności i regionalności:

- „Raport o przyrodzie w naszej okolicy” – w trakcie wyjścia w teren uczniowie zaznaczają na karcie terenowej to, co widzą, np. ile różnych roślin widzą, jakie zwierzęta spotkają, co jest naturalne, a co stworzone przez człowieka, czy widać śmieci lub uszkodzenia zieleni.
- rozpoznawanie w mieście miejsc zagrożonych,

Ćwiczenia oparte na międzypokoleniowości

- uczniowie przeprowadzają krótką rozmowę z dziadkiem, babcią lub inną starszą osobą z rodziny na temat przyrody dawniej i dziś. Nauczyciel proponuje proste pytania pomocnicze, np.:
 - Jak wyglądały lasy, łąki lub pola, gdy byłeś/byłaś dzieckiem?
 - Jakie zwierzęta widywało się częściej niż dziś?
 - Czy było więcej śniegu zimą?
 - Czy ludzie bardziej dbali o przyrodę?

Działania długoterminowe (projekt):

- adopcja drzewa z najbliższej okolicy (karta adopcji),
- Mini ogródek przy szkole lub w kasie,
- Obserwacje fenologiczne – przez cały rok.

UWAGI DO LEKCJI:

- Zajęcia zaczynamy od przeczytania książki Planeta zamknięta w słoiku, następnie konieczna jest rozmowa na temat jej treści; to doskonałe wprowadzenie do zagadnienia ochrony przyrody i tego, co nawet najmłodszy mogą w tym kierunku zrobić.
- W trakcie zajęć terenowych warto wyposażyć uczniów w przyrządy do obserwacji przyrody, np.

- lupy, przenośne mikroskopy, miarki, karty obserwacji, aparat fotograficzny.
- Warto korzystać z dużych ilustracji.
- Istotne jest zachowywanie balansu – konieczne jest zatem zarówno pokazywanie istniejących problemów, jak i nadziei związanych z możliwością ich rozwiązania.
- Wyjście w teren wymaga przygotowania i zachowania zasad bezpieczeństwa.

(EKO)INSPIROWNIK NAUCZYCIELSKI:

Stanev M., *Planeta zamknięta w słoiku*, Słowne Młode, Warszawa 2022.

Ekoeksperymentarium – interaktywny dom online, 13.01.2026, <https://ekoeksperymentarium.pl>

Opowiadki, *Ekologia z Ekoludkiem – film edukacyjny dla dzieci*, YouTube, 13.01.2026, <https://www.youtube.com/watch?v=ooPqhzqByVY>

Lasy Miejskie Warszawa, *Co to jest las? – film przyrodniczo-edukacyjny dla dzieci*, YouTube, 13.01.2026, <https://www.youtube.com/watch?v=31z7hEilDVs>

Kington E., *Las wita Was! Zabawy na świeżym powietrzu i arcydzieła z darów natury*, Jedność, Kielce 2024.

Salvi L., *Ziemia to nasz dom. 40 aktywności, które uczą szacunku do natury*, Kielce 2017.

Gifford C., *My, strażnicy planety. Jak zostać ekobohaterem*, Jedność, Kielce 2019.

Stefańczyk J., *Ekosong*, Dzika Małpa, Katowice 2018.

Lott A., Ringli A., *Drzewa ratować trzeba*, Jedność, Kielce 2024.

Sokołowski I., *Przyjaciele z lasu i łąki*, Jedność, Kielce 2021.

Raidt G., *Śmieci. Najbardziej uciążliwy problem na świecie!*, Babaryba, Warszawa 2022.

Ogonowska M., Rogoś A., *Co zrobić z tą górą śmieci?*, Adamada, Gdańsk 2020.

Załączniki:

Karta adopcji drzewa

- Nazwa drzewa:
- Lokalizacja:
- Data adopcji:
- Obowiązki adopcyjne:
- Regularna obserwacja:
- Ochrona przed śmieciami:
- Podlewanie w okresach suszy:
- Dokumentacja zmian:

Karta obserwacji przyrody

- Data:
- Pogoda:
- Miejsce obserwacji:
- Zaobserwowane rośliny:
- Zaobserwowane zwierzęta:
- Ślady działalności człowieka:
- Wnioski:

Zdjęcia:



Fot. Katarzyna Andreyka-Wilk, 15.10.2025



Fot. Katarzyna Andreyka-Wilk, 15.10.2025



Fot. Katarzyna Andreyka-Wilk, 15.10.2025



Fot. Katarzyna Andreyka-Wilk, 15.10.2025